

Duże wahania na rynku żywności pod wpływem pandemii koronawirusa

Surowce rolne:

- **Zboża:** Pod wpływem załamania cen ropy doszło do silnego spadku cen rzepaku. Notowaniom nie pomagają oczekiwania lepszych zbiorów w sezonie 2020/21. Na rynku zbóż nastąpił zwrot cenowy. Po spadkach, ceny pszenicy wzrosły do poziomów najwyższych w sezonie 2019/20. Powodem jest większy popyt w obawie o negatywne skutki pandemii koronawirusa oraz narastający protekcjonizm.
- **Mleko:** Dalsze spadki cen odtłuszczonego mleka w proszku są niekorzystne dla cen skupu mleka. Produkcja mleka w Polsce wzrasta szybciej niż w UE. Produkcję w UE napędzają większe dostawy w Niemczech oraz we Włoszech. Utrzymanie dynamiki włoskiej produkcji stoi pod znakiem zapytania z uwagi na negatywne skutki pandemii, szczególnie w regionie koncentracji produkcji mleka we Włoszech, czyli Lombardii.
- **Mięso:** Wzrost zakupów „na zapas” wpłynął na silne podwyżki cen drobiu w pierwszej połowie marca. Kolejne tygodnie marca przyniosły jednak znaczące spadki popytu, co przełożyło się na obniżki cen. Niekorzystna sytuacja na rynku była – ceny maleją wskutek ograniczenia wysyłek do Włoch.
- **Owoce i warzywa:** Wprowadzane ograniczenia w przepływie osób na granicach w związku z koronawirusem stwarzają obawy o niedobór pracowników sezonowych w rolnictwie. Zmniejszenie importu warzyw świeżych z Włoch poskutkowało znacznymi podwyżkami cen na rynkach hurtowych.

Otoczenie rolnictwa:

- Po ogłoszeniu przez rząd w dniu 11 marca 2020 decyzji o zawieszeniu zajęć w placówkach edukacyjnych i planowanym zamknięciu granic, nastąpiło wzmożenie zakupów wielu produktów, w tym spożywczych.

Ceny netto wybranych produktów rolnych w lutym 2020

	Cena		Zmiana %	
	II. 2020	m/m	r/r	
pszenica (zł/t)	737,10	2,1	-12,0	
kukurydza (zł/t)	671,00	3,8	-8,3	
rzepak (zł/t)	1 693,00	0,5	2,0	
kurczęta (zł/kg)	3,36	2,2	0,9	
trzoda chlewna (zł/kg)	6,27	5,0	50,7	
mleko (zł/hl)	137,38	0,1	-0,5	
jabłka (zł/kg)	1,56	8,3	108,0	

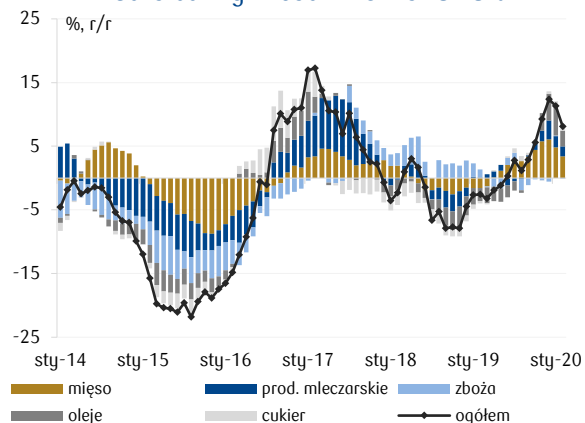
źródło: GUS, MRiRW, IERIGŻ-PIB, PKO Bank Polski

Departament Analiz Ekonomicznych

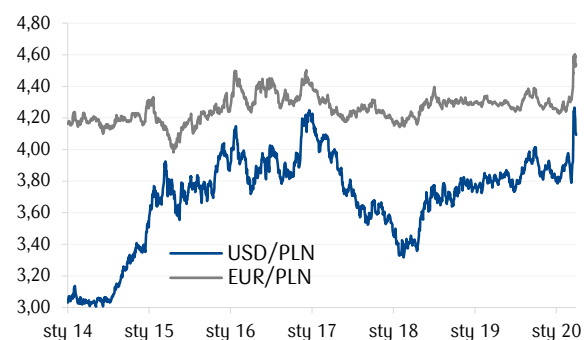
Zespół Analiz Sektorowych
analizy.sektorowe@pkobp.pl

Mariusz Dziwulski
 tel. 22 521 81 88
 Anna Senderowicz (otoczenie rolnictwa)
 tel. 22 521 81 24

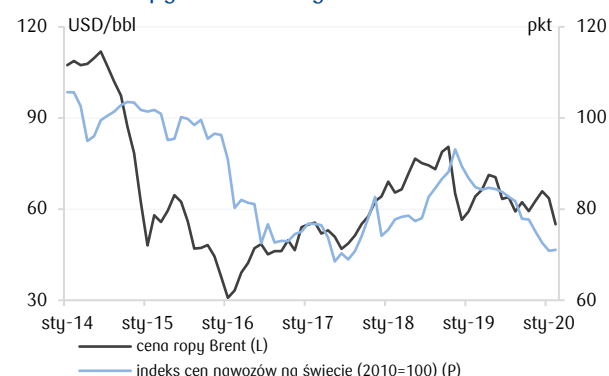
Indeks cen żywności FAO - struktura

Kursy walut

Cena ropy vs światowy indeks cen nawozów

Źródło: FAO, NBP, Bank Światowy, PKO Bank Polski

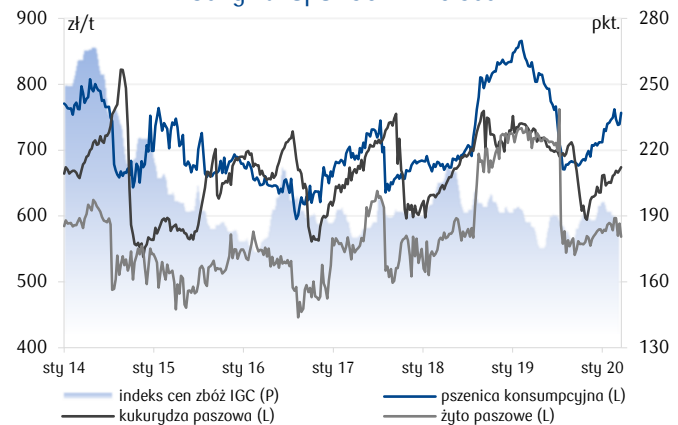
Spadki cen rzepaku

- Wycena majowego kontraktu rzepaku na MATIF (Euronext) w dn. 24 marca osiągnęła poziom najniższy od maja'18 (343 EUR/t). Główną przyczyną spadków jest obniżenie notowań cen ropy z uwagi na wojnę cenową na światowym rynku tego surowca (w pierwszej połowie marca Arabia Saudyjska, wobec braku porozumienia w ramach OPEC, zapowiedziała zwiększanie udziału w rynku przez wzrost podaży ropy, co spowodowało spadek jej cen - notowania spadły ok 60% w relacji do poziomów na początku roku), ale także gorsze nastroje na rynku, związane z globalną pandemią koronawirusa. Tylko w ostatnim miesiącu (od połowy lutego do 24 marca) ceny kontraktów na rzepak obniżyły się o blisko 13%, choć kolejne dni przyniosły lekką korektę cen.
- Rynkowi nie sprzyjają oczekiwania dotyczące światowej produkcji rzepaku w sez. 2020/21, choć czynniki podażowe mają obecnie mniejsze oddziaływanie na rynek niż zmiany po stronie popytu. IGC oczekuje, że światowe zbiory rzepaku i canoli w sez. 2020/21 wzrosną o 1,8% r/r (po spadku o 5% r/r w sez. 2019/20) w konsekwencji wzrostu produkcji w UE (+7,6% r/r). Na wzrost wskazują również prognozy KE (MARS Bulletin z 23 marca), według których przeciętny plon rzepaku i rzepiku w krajach Wspólnoty w 2020, mimo niekorzystnych uwarunkowań we Francji, może wzrosnąć o 6,8% r/r.

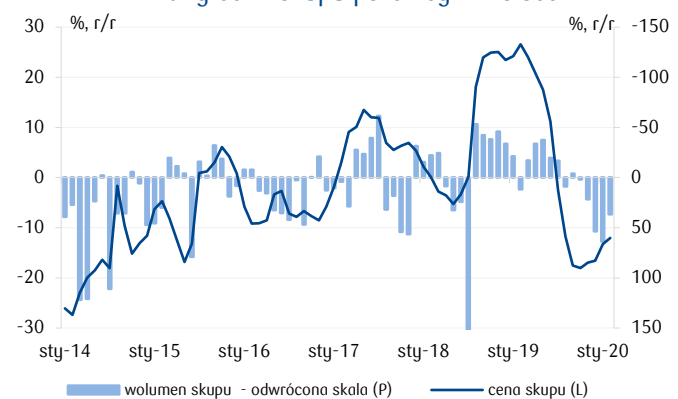
Zwrot na rynku zbóż

- Gorsze nastroje na rynku zbóż, wynikające ze światowej pandemii koronawirusa spowodowały istotny spadek notowań zbóż od lutego br. Ceny kontraktów na pszenicę (MATIF Euronext) w połowie marca były niższe aż o blisko 10% niż przed miesiącem (por. wykres). Niemniej, druga połowa marca przyniosła zauważalne podwyżki (wzrost o 11% w dn.16-24 marca). Przyczyną wzrostu jest silny wzrost popytu w obawie o negatywne implikacje sytuacji związanej z koronawirusem, głównie odnoszący się do zakłóceń w łańcuchach dostaw. Z jednej strony w kierunku wzrostów oddziaływały doniesienia o możliwym wstrzymaniu dostaw produktów zbożowych z Rosji, oraz późniejsza deklaracja rosyjskiego ministerstwa rolnictwa o wprowadzeniu limitów eksportowych dla rosyjskich zbóż (7 mln t pszenicy, jęczmienia i ryżu w okresie 1 kwietnia - 30 czerwca), a także wstrzymanie przez Kazachstan eksportu niektórych produktów (w tym mąki pszennej) do 15 kwietnia (za IGC). Z drugiej strony, wiele krajów takich jak Chiny, Algieria czy Turcja zwiększyło zakupy zbóż, zabezpieczając się przed ewentualnym, przyszłym problemem w dostawach. Biorąc pod uwagę charakter tych zakupów, obserwowany wzrost popytu okaże się prawdopodobnie przejściowy.
- Silne zmiany w światowym popycie wywierają presję na polski eksport pszenicy, powodując wzrosty cen. Czynnikiem wspierającym zakupy z Polski jest również osłabiający się PLN do EUR i USD. Według portalu cenyrolnicze.pl przeciętna cena skupu pszenicy konsumpcyjnej w monitorowanych przez portal punktach skupu w dn. 16-24 marca wzrosła o blisko 5% (po wcześniejszych spadkach) do poziomu najwyższego w sez. 2019/20.

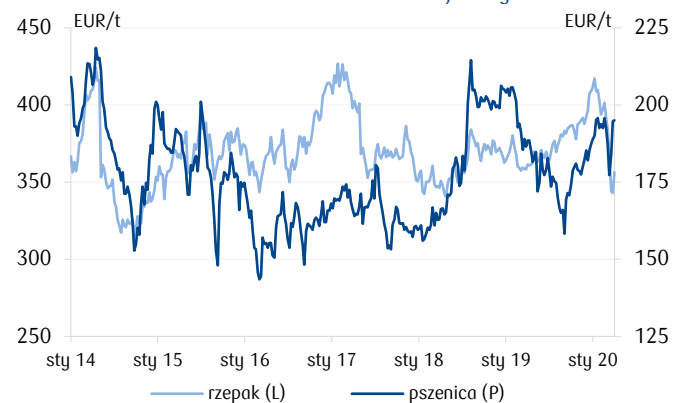
Ceny zakupu zbóż w Polsce

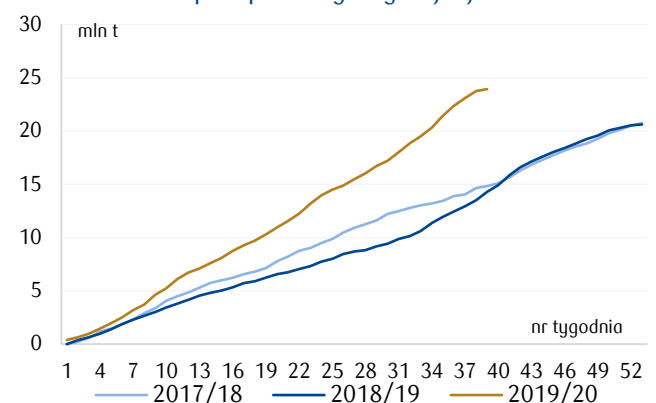
Zmiany cen i skupu pszenicy w Polsce

Ceny kontraktów terminowych na pszenicę i rzepak Euronext-MATIF - kontrakt najbliższy

Ekspert pszenicy zwyczajnej z UE

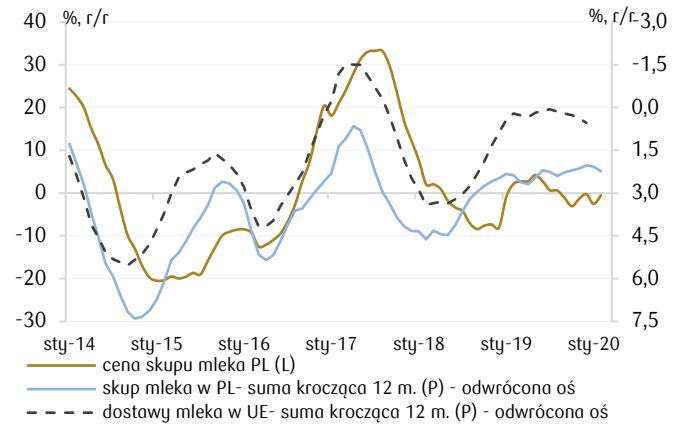

Źródło: MRiRW, GUS, Datastream, IGC, KE, PKO Bank Polski

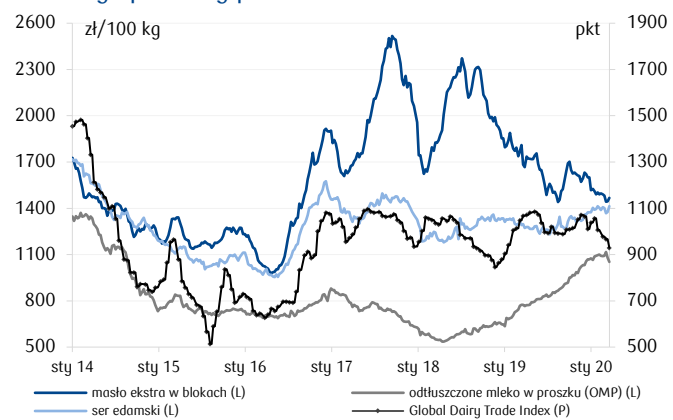
Koronawirus a produkcja i ceny mleka

- Wolumen skupu mleka w Polsce w lutym wzrósł o 5,8% r/r (GUS) wobec +2,95% r/r w styczniu br. Niemniej, ponad 3,6pp wkład do wzrostu miała większa liczba dni w tym miesiącu (29) – dynamika produkcji utrzymuje się na poziomie ponad 2% r/r. Wciąż wzrost jest szybszy od tempa dostaw mleka w UE.
- KE wskazuje, że produkcja mleka w styczniu w UE+UK wzrosła o 1,3% r/r. Wzrost odnotowano głównie dzięki większej produkcji mleka w Niderlandach (+2,8% r/r) oraz we Włoszech (+3,0% r/r). Czynnikiem niepewności dla dalszej dynamiki produkcji w UE jest kształtowanie produkcji w tym drugim kraju (Włochy to szósty producent mleka w UE+UK) z uwagi na znaczące ograniczenia spowodowane silnym rozprzestrzenianiem się koronawirusa. Dotyczy to w szczególności Lombardii, która jest największym regionem produkcyjnym we Włoszech, odpowiadając za ok. 44% włoskich dostaw mleka (za CLAL za 2019). W lutym cena skupu mleka w tym regionie obniżyła się o 5% r/r.
- Według GUS przeciętna cena skupu mleka w Polsce w lutym wyniosła 137,38 zł/hl i była niższa o 0,5% r/r wobec spadku w styczniu o 2,5% r/r. Zaburzenia w eksporcie produktów mleczarskich oraz ograniczenia w sprzedaży do sektora HoReCa w konsekwencji koronawirusa mogą negatywnie oddziaływać na ceny mleka w najbliższych miesiącach. Dodatkowym czynnikiem po stronie popytowej może być oczekiwane pogorszenie sytuacji gospodarczej na świecie wskutek pandemii COVID-19.
- Na drugiej, marcowej (17.03) sesji Global Dairy Trade (GDT) indeks cen produktów mleczarskich zmalał czwarty raz z rzędu (-3,9% w relacji do 3 marca) do poziomu najniższego od stycznia'19. Najsilniej potaniało odtłuszczone mleko w proszku (-8,1%) co można wiązać z utrudnieniami w eksporcie do Chin, spowodowanymi pandemią COVID-19. Według CLAL, chiński import odtłuszczonego mleka (OMP) w proszku łącznie w styczniu i lutym zmalał o blisko 25% r/r (-26% r/r w przypadku Nowej Zelandii i aż -61% r/r w przypadku Niemiec), a pełnego mleka w proszku o blisko 5% r/r. O ile średnio w styczniu dynamika cen OMP na GDT wyniosła +32% r/r, o tyle w drugiej połowie marca zmalała do +5,1% r/r. Przy utrzymujących się spadkach cen masła, sytuacja ta może mieć negatywne przełożenie na ceny mleka w najbliższym okresie.
- Spadek popytu jest kluczowym czynnikiem w zakresie obniżek cen w Oceanii – te notuje się pomimo spowolnienia produkcji mleka w Nowej Zelandii. Według DCANZ łącznie w styczniu i lutym zmalała o 0,4%. USDA informuje, że w Nowej Zelandii nasila się problem suszy rolniczej, co sugerować może przyspieszenie spadków w kolejnych miesiącach. Wiele gospodarstw zaczyna ograniczać produkcję, w związku z czym sezonowy spadek dostaw w tym kraju może zacząć się w tym roku wcześniej niż zwykle.

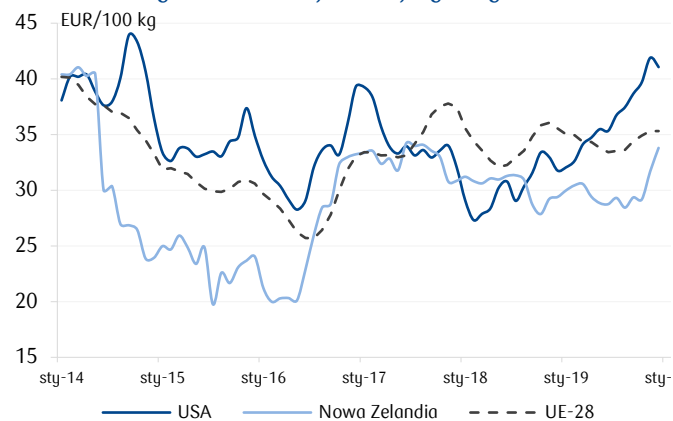
Zmiany w skupie mleka w Polsce i UE

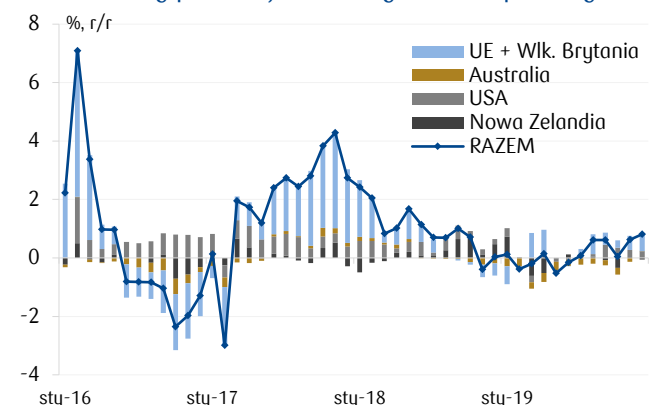
Ceny sprzedaży przetworów mleczarskich w Polsce

Ceny mleka na najważniejszych rynkach

Zmiany produkcji mleka - główni eksporterzy

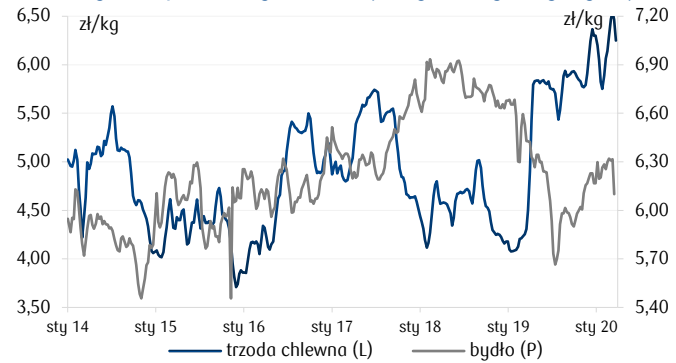

Źródło: GUS, MRiRW, KE, CLAL, PKO Bank Polski

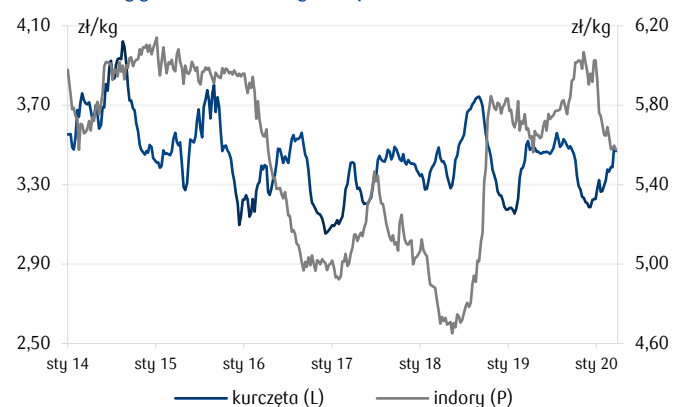
Spadki na rynku mięsa

- Wzmoczone zakupy produktów spożywczych „na zapas” w drugim tygodniu marca spowodowały istotne wzrosty cen mięsa drobiowego. Choć zmiany na rynku detalicznym były prawdopodobnie bardziej zauważalne, to jednak szok popytowy spowodował istotne zmiany w cenach skupu brojlerów na wolnym rynku. Według portalu cenyrolnicze.pl w drugim tygodniu marca (9-16.03) wzrosły one o blisko 11%, jednak kolejny tydzień przyniósł znaczące obniżenie popytu i łączne spadki cen o blisko 18%. Oznacza to, że ceny, biorąc pod uwagę skup poza kontraktacją, były zdecydowanie niższe niż przed rokiem (por. wykres). Tendencje te potwierdzają również dane MRiRW, wg których tuszki kurcząt patroszonych (65% z szyjami) w drugim tyg. marca podrożały o 9,6% t/t, a kolejny tydzień przyniósł spadki ich cen o 8,8% t/t. Obniżki cen nasilane są dodatkowo mniejszą sprzedażą do sektora HoReCa (w tym eksportową).
- Spadki notuje się również na rynku wieprzowiny – ceny trzody na niemieckim VEZG w dn. 4-18 marca zmalały o 6,4% do poziomu 1,89 EUR/kg, podążając za obniżkami na rynku chińskim (por. wykres). Mimo problemów w dostawach do Państwa Środka popyt wciąż był znacząco wyższy niż przed rokiem z uwagi na deficyt mięsa, będący konsekwencją ASF. Wskazywać mogą na to dane USDA, według których amerykański eksport mięsa wieprzowego do Chin od początku roku do 19 marca wzrósł 4,9-krotnie. Poprawa sytuacji w zakresie dostaw do Chin, w których problem koronawirusa maleje, będzie utrzymywać ceny na prawdopodobnie wysokim poziomie. Czynnikiem hamującym może być jednak spowolnienie popytu na rynku europejskim, a także duże ryzyko związane z rozprzestrzeniającym się w dalszym ciągu ASF w kraju. Według GIW w marcu odnotowano przypadek ASF w woj. lubuskim w odległości 10,5 km od niemieckiej granicy (dotychczas najbliższej Niemiec), dodatkowo potwierdzono również pierwsze ognisko ASF w 2020 w gospodarstwie utrzymującym 23,7 tys. szt. świń (największe do tej pory). Sytuacja związana z koronawirusem może wpłynąć hamująco na działania ograniczające problem ASF w Polsce (np. odstrzał dzików).
- Zaburzenia w dostawach do Włoch, w tym spadek sprzedaży w gastronomii, wynikające z ograniczeń wprowadzanych w walce z koronawirusem spowodowały zauważane spadki cen na rynku bydła. Włochy są największym odbiorcą mięsa wołowego z Polski (23% eksportu w 2019) oraz bydła żywego. W dn. 3-24 marca ceny skupu bydła rzeźnego w Polsce zmalały 6% (za cenyrolnicze.pl). Dalsze kształtowanie się cen uzależnione będzie od tempa odbudowy sprzedaży na rynek włoski, co z uwagi na sytuację w tym kraju, prawdopodobnie będzie utrudnione w ciągu najbliższych miesięcy.

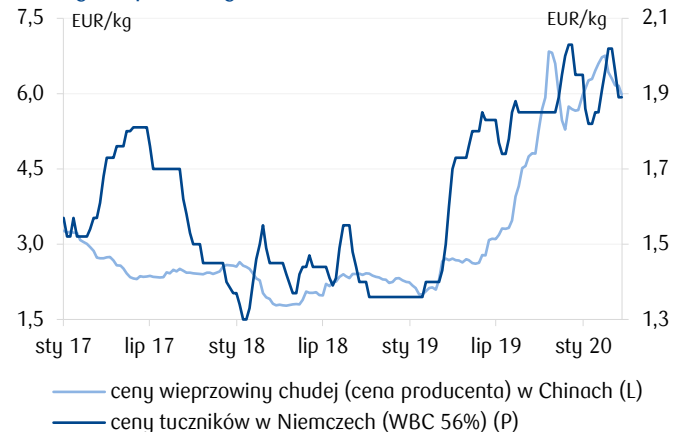
Ceny zakupu trzody chlewnej i bydła wg wagi żywej

Tygodniowe ceny skupu drobiu w Polsce

Ceny wieprzowiny w Chinach i tuczników w Niemczech

Cena skupu kurcząt brojlerów (wolny rynek)

Źródło: MRiRW, pfsc.agri.cn, cenyrolnicze.pl, PKO Bank Polski

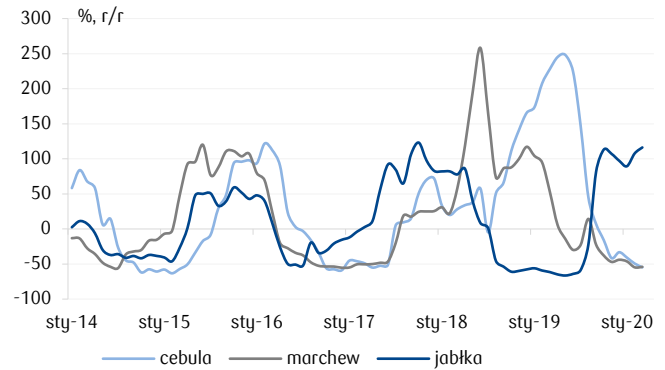
Problemy z pracownikami w obliczu koronawirusa

- Światowa pandemia koronawirusa skłania rządy wielu krajów do wdrażania działań prewencyjnych, w tym dotyczących restrykcji w przepływie osób na granicach. To, oraz obawy o zarażenie się koronawirusem mogą ograniczyć dostępność pracowników sezonowych w rolnictwie, co oddziaływać może w kierunku spadku podaży niektórych produktów ogrodnictwa, zwłaszcza w krajach Europy Zachodniej.
- W przypadku Polski, sektor rolniczy ogółem jest w mniejszym stopniu niż w innych krajach Unii oparty na zatrudnieniu sezonowym. Z danych Eurostatu wynika, że udział pracowników tymczasowych w ogólnych zasobach pracy w rolnictwie w 2016 w Polsce wyniósł niespełna 3% wobec 18% we Włoszech i 17% w Hiszpanii. Zapotrzebowanie na pracowników sezonowych jest jednak zróżnicowane regionalnie i pod kątem specjalizacji gospodarstw. Dla przykładu w Andaluzji, która produkuje znaczącą część hiszpańskich warzyw, udział ten wyniósł 32%, a we włoskiej Kampanii aż 53%.
- W Polsce znaczącą część pracowników tymczasowych absorbuje sektor ogrodniczy. Dane systemu rachunkowości rolnej FADN wskazują, że w 2017 praca najemna w gospodarstwach o typie rolniczym „ogrodnicze” stanowiła aż 41% nakładów pracy ogółem (wobec 11% ogółem w rolnictwie). We Francji i w Hiszpanii udział ten wynosił blisko 64%, a we Włoszech 42%. Dodatkowo według badań NBP rolnictwo jest trzecim, za budownictwem i usługami dla gospodarstw domowych, sektorem zatrudniającym pracowników z Ukrainy w naszym kraju. Znaczna część z nich angażowana jest do zbiorów owoców i warzyw. Dlatego problem w naszym kraju może narastać w przypadku ewentualnego wydłużania się ograniczeń w przemieszczaniu się ludności między krajami oraz ogólnych obaw pracowników związanych z pandemią COVID-19. Łagodząco (częściowo) w tym zakresie oddziałuje automatyczne przedłużenie wiz i pozwoleń na pracę dla pracowników zagranicznych w Polsce, (wprowadzone okresowo w marcu).

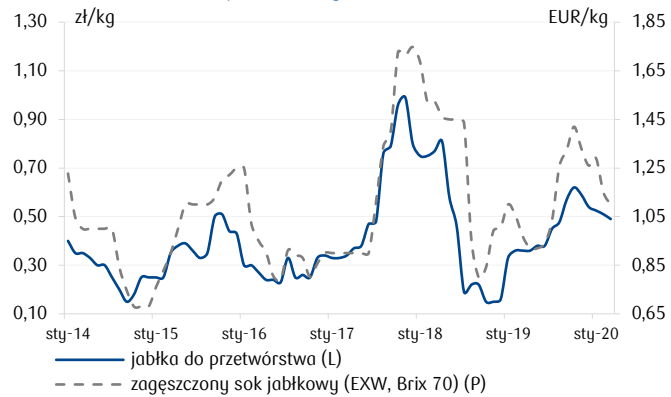
Wzrosty cen warzyw z importu

- Dotychczasowe zawirowania na rynku włoskim spowodowały mniejszą dostępność niektórych warzyw z importu na polskim rynku, powodując istotne wzrosty ich cen.
- Według danych z rynku hurtowego w Broniszach, ceny brokułów importowanych w dn. 27 lutego – 27 marca wzrosły o 56%, cukinii o 63% (wzrost o blisko 90% w drugiej połowie miesiąca), a kalafiorów aż o 90%. Tym samym dynamika cen wyraźnie przyspieszyła – w analogicznym okresie w roku poprzednim ceny warzyw importowanych malały (por. wykres). Może to mieć odzwierciedlenie w odczytach inflacji cen warzyw w marcu i kwietniu.
- Wspomniane problemy z dostępnością pracowników sezonowych we Włoszech i Hiszpanii (zmagających się z koronawirusem) mogą nasilić podwyżki w kolejnych tygodniach.

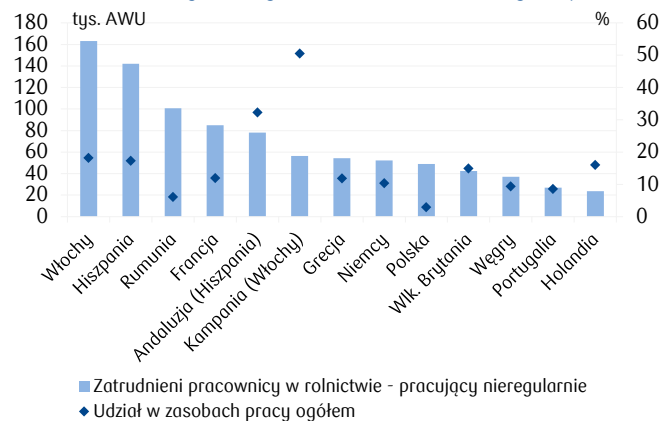
Dynamika cen skupu owoców i warzyw do konsumpcji bezpośredniej w kraju

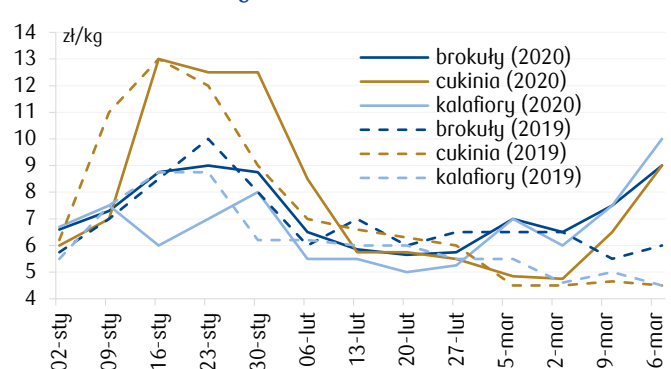
Ceny skupu jabłek do przetwórstwa i ceny soku jabłkowego z Polski

Pracownicy nieregularni w rolnictwie wg krajów

Ceny hurtowe wybranych warzyw importowanych na rynku w Broniszach

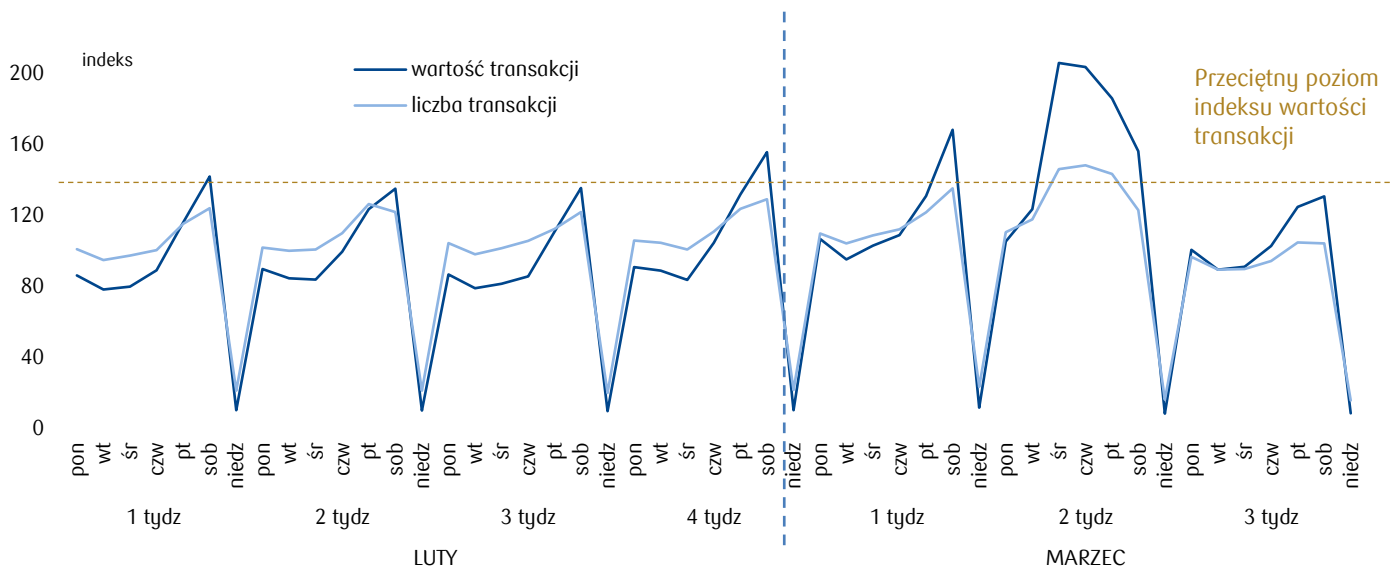

Źródło: ZEO IERiGŻ-PIB, MRiRW, IEG Vu, GUS, bronisze.com.pl, PKO Bank Polski

Wzmoczone zakupy w sytuacji zagrożenia epidemią

- Po ogłoszeniu przez rząd w dniu 11 marca'20 decyzji o zawieszeniu zajęć w szkołach i planowanym zamknięciu granic, odnotowano wzmoczone zakupy wielu produktów. Dotyczyły one najczęściej środków sanitarnych i środków czystości, produktów spożywczych o dłuższym terminie przydatności, zarówno suchych jak i mrożonych, a także produktów dla dzieci, produktów w puszkach i suszonych.
- Według danych firmy Nielsen w okresie 9-15 marca, wartość koszyka FMCG wzrosła o 57% r/r, osiągając poziom zbliżony do szczytów sprzedaży typowych dla okresu przedświątecznego. Z kolei dane PKO BP wskazują, że dzienne obroty w sklepach z żywnością w dniach 11-13 marca'20 przekraczały grudniowy szczyt przedświąteczny. Wzmoczone zakupy trwały jednak tylko kilka dni - w trzecim tygodniu marca sprzedaż żywności wróciła do „normalnych” poziomów.
- Szok popytowy, spowodowany wzmocnionymi zakupami miał odzwierciedlenie we wzrostach cen niektórych produktów. Niemniej, ograniczenie zakupów przełożyło się na spadek zapotrzebowania w sklepach, powodując silne obniżki (por. str. 4). W sytuacji zagrożenia zarażeniem koronawirusem gromadzenie zapasów jest naturalnym odruchem, niemniej stwarza ryzyko marnowania żywności, szczególnie w przypadku pieczywa, mięsa, wędlin, nabiału.

Transakcje kartami PKO w sklepach z żywnością w okresie luty-marzec 2020

Źródło: PKO Bank Polski

Departament Analiz Ekonomicznych

PKO Bank Polski SA
ul. Puławska 15, 02-515 Warszawa
t: 22 521 80 84
f: 22 521 88 87
email: DAE@pkobp.pl

Główny Ekonomista, Dyrektor Departamentu

Piotr Bujak piotr.bujak@pkobp.pl 22 521 80 84

Zespół Analiz Sektorowych

analizy.sektorowe@pkobp.pl 22 521 81 22

dr Agnieszka Grabowiecka-Łaszek	agnieszka.grabowiecka-laszek@pkobp.pl	22 521 81 22
dr Mariusz Dziwulski	mariusz.dziwulski@pkobp.pl	22 521 81 88
Michał Koleśnikow	michal.kolesnikow@pkobp.pl	22 521 81 23
Piotr Krzysztofik	piotr.krzysztofik@pkobp.pl	22 521 81 25
Wojciech Matysiak	wojciech.matysiak@pkobp.pl	22 521 51 80
Katarzyna Piętka-Kosińska	katarzyna.pietka-kosinska@pkobp.pl	22 521 65 15
Filip Romanowski	filip.romanowski@pkobp.pl	22 521 87 39
Anna Senderowicz	anna.senderowicz@pkobp.pl	22 521 81 24

Zespół Analiz Makroekonomicznych

analizy.makro@pkobp.pl 22 521 67 97

Marta Petka-Zagajewska	marta.petka-zagajewska@pkobp.pl	22 521 67 97
dr Marcin Czaplicki, CFA	marcin.czaplicki@pkobp.pl	22 521 54 50
Urszula Kryńska	urszula.krynska@pkobp.pl	22 521 51 32
dr Michał Rot	michal.rot@pkobp.pl	22 580 34 22

Zespół Analiz Nieruchomości

Marcin Morawiecki marcin.morawiecki@pkobp.pl 22 521 72 24

Informacje i zastrzeżenia:

Niniejszy materiał „Materiał” ma charakter wyłącznie informacyjny oraz nie stanowi oferty w rozumieniu ustawy - Kodeks cywilny, ani rekomendacji do zawarcia transakcji kupna, sprzedaży lub innego rodzaju przeniesienia któregośkolwiek instrumentu finansowego. Bank dołożył wszelkich racjonalnych i niezbędnych starań, aby informacje zamieszczone w Materiale były rzetelne oraz oparte na wiarygodnych źródłach.

Informacje zawarte w Materiale nie mogą być traktowane jako propozycja nabycia którychkolwiek instrumentów finansowych, usługa doradztwa inwestycyjnego lub podatkowego ani jako forma świadczenia pomocy prawnej. Prognozy oraz dane zawarte w Materiale nie stanowią zapewnienia uzyskania określonych wyników jakichkolwiek transakcji finansowych ani przyszłych cen którychkolwiek instrumentów finansowych.

Materiał nie stanowi badania inwestycyjnego ani publikacji handlowej w rozumieniu Rozporządzenia Delegowanego Komisji UE 2017/565 z dnia 25 kwietnia 2016 r. uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE w odniesieniu do wymogów organizacyjnych i warunków prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne oraz pojęć zdefiniowanych na potrzeby tej dyrektywy.

Bank i jego spółki podmioty zależne oraz pracownicy tych podmiotów mogą być zainteresowani zawarciem lub być stroną transakcji finansowych, w tym zawartych na instrumentach finansowych, których wynik jest uzależniony od czynników danych i informacji wymienionych w Materiałach.

Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie, ul. Puławska 15, 02-515 Warszawa, wpisana do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego numer KRS 0000026438, NIP: 525-000-77-38, REGON: 016298263; kapitał zakładowy kapitał wpłacony 1 250 000 000 zł.